

POSTANOWIENIE

Dnia 15 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania D.S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

o rekompensatę z tytułu pracy w szczególnych warunkach,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 15 grudnia 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...].
z dnia 24 lipca 2019 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od skarżącej na rzecz organu rentowego kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...]., wyrokiem z dnia 24 lipca 2019 r., oddalił apelację D.S. od wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 17 sierpnia 2018 r., mocą którego oddalono jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w L. z dnia 27 listopada 2017 r. przyznającej jej emeryturę, do obliczenia której organ rentowy nie uwzględnił rekompensaty z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że w sprawie kwestią sporną było ustalenie, czy wnioskodawczyni spełnia warunek 15 lat pracy w warunkach szczególnych, przy czym wątpliwy był ostatecznie jedynie okres od 1 sierpnia 1995 do 30 marca

1998 r., kiedy wnioskodawczyni świadczyła pracę na stanowisku technika materiałowego na Wydziale Laminatów [...] w Wytwórni Sprzętu [...] „P.” S.A. w Ś..

Sąd drugiej instancji zaznaczył, że pracodawca wnioskodawczyni nie kwalifikował powyższego okresu jako pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, co znalazło wyraz w świadectwie pracy z dnia 31 sierpnia 2010 r. Jak wynika z ustaleń Sądów obu instancji, do obowiązków wnioskodawczyni na stanowisku technika materiałowego należało dopilnowanie, aby na Wydziale Laminatów nie zabrakło materiałów używanych do produkcji, kontrolowanie ilości potrzebnego do produkcji materiału, sprawdzanie ilości oraz terminu ważności materiału, prowadzenie ewidencji rozchodowej włókien i tkanin, sprawdzanie nowych partii materiałów podstawowych oraz pomocniczych, prowadzenie ewidencji przychodów i rozchodów materiałów potrzebnych do produkcji, a także masek przeciwpylowych dla pracowników, śrub, wkrętów oraz żarówek do śmigłowców. Wnioskodawczyni była odpowiedzialna za wystawienie dokumentów zaopatrzeniowych, a także wydawanie materiałów. Czynności biurowe zajmowały jej około 1-1,5 godziny dziennie, a w pozostałym czasie wnioskodawczyni przebywała w laboratorium oraz w magazynie, w którym cięto tkaniny szklane.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wnioskodawczyni wykonując pracę na stanowisku technika materiałowego nie wykonywała pracy polegającej na kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług czy też dozorze inżynieryjno - technicznym (Wykaz A Dział XIV poz. 24 rozporządzenia z 1983 r.). Wnioskodawczyni zajmowała się przede wszystkim - wykonywaniem czynności ewidencyjno – rozliczeniowych surowców potrzebnych do produkcji i gotowych produktów, sprawdzaniem ilości i jakości surowców potrzebnych do produkcji. Obowiązki te nie polegały ani na bezpośrednim i stałym dozorze pracy innych osób wykonujących prace w szczególnych warunkach, ani też na stałej i świadczonej w pełnym wymiarze czasu pracy kontroli ich jakości.

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył w całości pełnomocnik odwołującej się. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona oraz istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie może być przyjęta do merytorycznego rozpoznania. Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) - jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania - wymaga przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859). Podczas, gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania - z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. - niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616).

W odniesieniu do podniesionej przesłanki z art. 398⁹ § pkt 2 k.p.c., a mianowicie potrzeby wykładni § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w związku z wykazem A, Dział XXIV, poz. 24, stanowiącego załącznik do rozporządzenia, należy przede wszystkim wskazać, że łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie potrzeby wykładni przepisów, budzi poważne zastrzeżenia. W dotychczasowym orzecznictwie Sąd Najwyższy zwracał już uwagę, że jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (potrzeba wykładni przepisów, zagadnienie prawne)

generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi w obrębie tej samej wiązki przepisów (postanowienie z 21 października 2008 r., II PK 158/08, LEX nr 1746612). Trudno sobie bowiem wyobrazić sytuację, w której wyrok jest oczywiście wadliwy a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy.

Podnoszone przez skarżącą argumenty stanowią polemikę z oceną dowodów i wynikającymi z niej ustaleniami faktycznymi, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c., uchyla się spod kontroli kasacyjnej. Z wiążących Sąd Najwyższy ustaleń stanu faktycznego wynika, że Sąd Apelacyjny nie uznał spornego okresu pracy jako pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Sąd drugiej instancji wyjaśnił przyczyny, dla których nie uznał pracy odwołującej się za pracę wymienione w załączniku A, dział XXIV, poz. 24 rozporządzenia. Przedmiotowy wniosek został poprzedzony postępowaniem dowodowym, którego wyniki zostały poddane swobodnej ocenie dowodów. Sąd Apelacyjny nie zakwalifikował pracy odwołującej się na stanowisku technika materiałowego w ogóle jako pracy mającej polegać na kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług, czy też dozorze inżynieryjno-technicznym, ponieważ wnioskodawczyni zajmowała się przede wszystkim wykonywaniem czynności ewidencyjno-rozliczeniowych surowców potrzebnych do produkcji i gotowych produktów, sprawdzaniem ilości i jakości surowców potrzebnych do produkcji. Jak ustaliły Sądy obu instancji obowiązki te nie polegały ani na bezpośrednim i stałym dozorze pracy innych osób wykonujących prace w szczególnych warunkach, ani też na stałej i świadczonej w pełnym wymiarze czasu pracy kontroli ich jakości.

Dodatkowo należy wyjaśnić, że kwestia ustalania kryteriów uznania konkretnej pracy za pracę polegającą na „kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozorze inżynieryjno-technicznym” była już wielokrotnie przedmiotem analizy w orzecznictwie Sądu Najwyższego. W wyroku z dnia 22 stycznia 2015 r., III UK 77/14 (LEX nr 1677807) Sąd Najwyższy odniósł się zaś nie tylko do problemu prawidłowej wykładni poz. 24, działu XIV (prace różne) wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia, ale również skonfrontował wymogi stawiane na stanowisku polegającym na kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozorze inżynieryjno-technicznym na

oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, z pracą na stanowisku laboranta. Czynności kontroli w procesie produkcji wykonywanej w tych wydziałach i oddziałach, w których zatrudnieni są pracownicy wykonujący pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu rozporządzenia, to wyłącznie te czynności, które wykonywane są w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki. W związku z tym nie jest dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika (por. między innymi wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22 lutego 2007 r., I UK 258/06, OSNP 2008 nr 5-6, poz. 81; z dnia 17 września 2007 r., III UK 51/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 328; z dnia 6 września 2007 r., III UK 62/07, LEX nr 375653; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 13 listopada 2008 r., II UK 88/08, niepublikowany; z dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09, LEX nr 509022).

Od przedstawionej reguły istnieje odstępstwo. Dotyczy ono sytuacji, kiedy inne równocześnie wykonywane prace stanowią integralną część (immanentną cechę) większej całości dającej się zakwalifikować pod określoną pozycję załącznika do rozporządzenia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, LEX nr 375653; z dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09, LEX nr 509022 oraz z dnia 11 marca 2009 r., II UK 243/08, LEX nr 550990 i tam powołane wcześniejsze orzecznictwo). Tak się przyjmuje właśnie w przypadku prac opisanych w poz. 24 działu XIV, wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia, polegających na dozorcze inżynieryjno-technicznym na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Okres wykonywania takiej pracy jest okresem uzasadniającym prawo do świadczeń na zasadach przewidzianych w rozporządzeniu niezależnie od tego, ile czasu pracownik poświęca na bezpośredni dozór pracowników, a ile na inne czynności administracyjno-biurowe ściśle związane ze sprawowanym dozorem (kontrolą) i stanowiące jego integralną część.

Zważając na powołane orzecznictwo, należy jednak podkreślić, że Sąd drugiej instancji nie zakwalifikował spornego okresu pracy odwołującej się do prac tamże wymienionych, dlatego argumentacja przytoczona w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zmierza przede wszystkim do podważania poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych, co pozostaje poza kognicją Sądu Najwyższego na tym etapie (art. 398³ § 3 k.p.c.).

Natomiast powoływana przesłanka potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości a także potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, wymaga przedstawienia tych rozbieżności i wykazania, że przepisy je wywołujące nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowej judykaturze sądowej. Tymczasem powołane przez skarżącą przepisy były wielokrotnie przedmiotem wykładni w orzecznictwie Sądu Najwyższego, które wypracowało jednolite stanowisko. Nie można przyjąć, że występują w tym zakresie rozbieżności w orzecznictwie, ponieważ wskazane przez skarżącą orzeczenia zapadały w odmiennych stanach faktycznych.

Skarżąca nie zdołała zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało postanowić jak w sentencji.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 398²¹ w związku z art. 108 § 1 k.p.c.